

دانشنامه رفتار سایبری

به کوشش: دکتر باقر شاملو

دانشیار دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

نویسندگان:

استادان و پژوهشگران دانشگاه‌های کشور

همکاران طرح

دکتر روح‌الدین کردعلیوند، دکتر عرفان شمس، دکتر مصطفی پاک‌نیت، دکتر سعیده مزینانیا، دکتر عارف خلیلی پاچی

داوران (به ترتیب الفبا)

دکتر سید وحید ابوالمعالی الحسینی، دکتر مصطفی السان، دکتر مصطفی پاک‌نیت، دکتر عارف خلیلی پاچی، دکتر باقر شاملو، دکتر علیرضا شاملی سندی، دکتر عرفان شمس، دکتر ابراهیم رهبری، دکتر حسن عالی‌پور، دکتر زهرا سادات علیزاده طباطبایی، دکتر سعیده مزینانیا، دکتر عباس میرشکاری

نویسندگان (به ترتیب الفبا)

سید وحید ابوالمعالی الحسینی، مهنوش ابوذری، اصغر احمدی، حامد ادریسیان، تهمینه اسفندیاری، مصطفی السان، باقر انصاری، علی ایزدیار، افشین آذری متین، مریم برش‌نورد، حمید بهره‌مند، امیر پاک‌نهاد، مصطفی پاک‌نیت، حسن پورباقرانی، پریسا پورهاشمی، احمدعلی ثالث مؤید، جواد جاویدنیا، بهروز جوانمرد، شهرزاد حدادی، مهدی حسینی، ایرج حسینی صدرآبادی، سعید حکیمی‌ها، محسن حمیدی‌پور، یاسمن خادمی، عارف خلیلی پاچی، محمدرضا داودی فرخ، زبور دواشی، کبری دهیسته، میثم رامشی، مهرداد رایجیان اصلی، سینا رستمی، امید رستمی غازی، ستار زرکلام، پرویز ساورایی، سمیرا سرگزی، سحر سهیل مقدم، باقر شاملو، مهرانگیز سادات شاهمرادی، فرهاد شاهیده، سید علیرضا شکوهیان، عرفان شمس، زهرا شیرری، راضیه صابری، محمدجواد صالحی، مهدی صبوری‌پور، علی صفاری، داوود طالقانی، حسن عالی‌پور، پوریا عسکری، مهسا علیزاده، زهرا سادات علیزاده طباطبایی، محمد فرجی، مهدی فضلی، فروغ قاسم‌زاده، فلور قاسم‌زاده لیاسی، فاطمه قناد، مجید قورچی بیگی، کیمیا کبریتی، روح‌الدین کردعلیوند، محمد کی‌نیا، سعید گلی، غلامرضا محمدنسل، سعیده مزینانیا، مهدی مقیمی، رسول ملکوتی، محبوبه منفرد، نسرین مهرا، حمیدرضا میرزاجانی، عباس میرشکاری، سید علیرضا میرکمالی، حسین میرمحمدصادقی، سعید نجات‌زادگان، شعیب نریمانی، امیرحسن نیازپور، حمید والائی، امیرساعد وکیل، راضیه همراهی، زین‌العابدین یزدان‌پناه، ابوالفضل یوسفی

ویراستار

پریسا پورهاشمی

فهرست مطالب

سخن معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه	۱۳
درآمدی بر دانشنامه رفتار سایبری: چرایی و چگونگی	۱۵
بخش اول: حقوق خصوصی	۲۱
ابلاغ الکترونیکی	۲۲
دکتر مصطفی السان	
امضای الکترونیک	۲۸
دکتر محمد کی نیا	
اینترنت اشیا	۳۸
دکتر زهرا سادات علیزاده طباطبایی	
بانکداری الکترونیکی	۴۹
دکتر مصطفی السان	
بیمه سایبری	۵۸
سعید نجات زادگان	
تأمین مالی جمعی	۶۵
زیور دواشی	
تبلیغات گمراه کننده در فضای سایبر	۷۳
دکتر شهرزاد حدادی	
حریم خصوصی در فضای سایبر	۷۸
مهرانگیز سادات شاهمرادی	

- ۸۵ حساب مجازی
 دکتر عباس میرشکاری
- ۹۴ حق بر فراموش شدن
 مهرانگیز سادات شاهمرادی
- ۱۰۲ حقوق مالکیت فکری در فضای سایبر
 دکتر ابراهیم رهبری
- ۱۱۴ حقوق تجارت الکترونیک
 دکتر مصطفی پاک‌نیت
- ۱۱۹ حل و فصل اختلافات در فضای سایبر
 زیور دواشی
- ۱۲۸ حمایت از اسرار تجاری در فضای سایبر
 دکتر ستار زرکلام
- ۱۳۷ حمایت از حقوق مالکیت ادبی و هنری در فضای سایبر
 دکتر ستار زرکلام
- ۱۴۵ حمایت از علائم تجاری در فضای سایبر
 تهمینه اسفندیاری
- ۱۵۲ دادرسی الکترونیک
 دکتر مصطفی السان
- ۱۶۲ سند الکترونیک
 میثم رامشی
- ۱۶۸ قرارداد الکترونیک
 حمید والائی
- ۱۷۵ مدیریت دیجیتال حقوق مالکیت ادبی و هنری
 دکتر ستار زرکلام
- ۱۸۳ مستندسازی ادله سایبری
 دکتر سید وحید ابوالمعالی الحسینی
- ۱۹۲ مسئولیت مدنی در فضای سایبر
 دکتر رسول ملکوتی

فهرست مطالب □ ۷

۲۰۵.....	بخش دوم: حقوق عمومی
۲۰۶.....	اتحادیه ارتباطات راه دور
	دکتر محمدجواد صالحی
۲۱۱.....	تبلیغات انتخاباتی در فضای سایبر
	دکتر عرفان شمس
۲۱۹.....	تبلیغات اینترنتی
	حامد ادریسیان - سید علیرضا شکوهیان
۲۲۶.....	تنظیم‌گری فضای سایبر
	دکتر سعیده مزینانیان
۲۳۱.....	حقوق ارتباطات جمعی در فضای سایبر
	دکتر باقر انصاری
۲۴۰.....	حقوق بشردوستانه در جنگ سایبری
	دکتر پوریا عسکری
۲۴۶.....	حقوق رقابت و کسب‌وکارهای اینترنتی
	حامد ادریسیان - سید علیرضا شکوهیان
۲۵۳.....	حکمرانی الکترونیک
	فروغ قاسم‌زاده
۲۵۸.....	خود تنظیمی در فضای سایبر
	دکتر سعیده مزینانیان
۲۶۲.....	دارپا
	محسن حمیدی‌پور
۲۶۹.....	دسترسی آزاد به اطلاعات
	راضیه همراهی
۲۷۴.....	دسترسی به اینترنت در وضعیت اضطرار عمومی
	دکتر ابوالفضل یوسفی
۲۸۴.....	دولت الکترونیک
	دکتر ایرج حسینی صدرآبادی

- دهکده جهانی ۲۹۰
- داوود طالقانی
- سازمان بین‌المللی نام دامنه‌ها ۲۹۷
- فلور قاسم‌زاده لیاسی
- سازمان فناوری اطلاعات ۳۰۲
- مهسا علیزاده
- سانسور و فیلترینگ ۳۰۷
- دکتر جواد جاویدنیا
- سواد رسانه‌ای ۳۱۲
- زین العابدین یزدان‌پناه
- سیاست‌گذاری سایبری و چالش‌های پیش روی آن ۳۱۹
- دکتر پرویز ساورایی
- شبکه قضایی جرائم سایبری اروپا ۳۲۹
- کیمیا کبریتی
- شرکت ارتباطات زیرساخت ۳۳۴
- سعید گلی
- شورای عالی فضای مجازی ۳۴۳
- دکتر امیرساعد وکیل
- کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات ۳۴۹
- دکتر محمدجواد صالحی
- مدل تنظیمی لسیگ ۳۵۴
- دکتر سعیده مزینانیا
- مرکز تعاملات سایبری کشورهای عضو سازمان اسلامی ۳۶۲
- مهسا علیزاده
- مرکز جرائم سایبری اروپایی ۳۶۶
- پریسا پورهاشمی
- مرکز ملی فضای مجازی ۳۷۲
- دکتر امیرساعد وکیل

فهرست مطالب □ ۹

۳۸۲.....	موضوعات سیاست‌گذاری سایبری
	دکتر پرویز ساورایی
۳۹۲.....	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
	فلور قاسم‌زاده لیاسی
۳۹۷.....	بخش سوم: حقوق کیفری
۳۹۸.....	اخلال در سامانه‌های رایانه‌ای، عناصر جرم و مجازات
	دکتر غلامرضا محمدنسل
۴۰۴.....	اخلال غیرمجاز در سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی
	دکتر مهدی فضلی
۴۱۲.....	اخلال غیرمجاز در داده‌های رایانه‌ای
	دکتر مهدی فضلی
۴۱۹.....	ارزهای مجازی (ارزهای رمزنگاری شده، رمزارزها)
	دکتر عارف خلیلی پاچی
۴۲۵.....	امنیت
	دکتر حسن عالی‌پور
۴۳۲.....	امنیت سایبری
	دکتر حسن عالی‌پور
۴۳۹.....	امنیت سایبری در پرتو خصوصی‌سازی امنیت
	دکتر نسرین مهرا - سحر سهیل مقدم
۴۴۶.....	آیین رسیدگی به جرم‌های رایانه‌ای
	دکتر امیرحسین نیازپور
۴۵۸.....	بزه‌دیدگی سایبری زنان
	دکتر فرهاد شاهیده
۴۶۴.....	بزه‌دیده سایبری
	مهرداد رایجیان اصلی
۴۶۹.....	بزه‌کاران یقه‌مجازی
	دکتر عارف خلیلی پاچی

۱۰ □ دانشنامه رفتار سایبری

- ۴۷۵..... پرخاشگری سایبری
مهدی حسینی
- ۴۸۳..... پلیس سایبری
دکتر مهدی مقیمی
- ۴۹۰..... پورنوگرافی سایبری
دکتر محبوبه منفرد
- ۴۹۹..... پول‌شویی سایبری
دکتر احمدعلی ثالث مؤید - سمیرا سرگزی
- ۵۰۶..... پیشگیری از جرائم سایبری
دکتر علی صفاری - دکتر راضیه صابری
- ۵۱۴..... پیشگیری فنی از جرائم سایبری
دکتر حمید بهره‌مند
- ۵۲۴..... تخلیه اطلاعات سایبری
دکتر حسن پوربافرانی
- ۵۳۲..... تدابیر سیاست جنایی جهت سالم‌سازی فضای سایبر
دکتر زهرا سادات علیزاده طباطبایی
- ۵۴۳..... توان‌گیری از بزهکاران جرائم سایبری
دکتر امیر پاک‌نهاد
- ۵۴۹..... توهین سایبری
دکتر امید رستمی‌غازانی
- ۵۵۵..... تهدید سایبری
دکتر علیرضا میرکمالی
- ۵۶۰..... جاسوسی رایانه‌ای
سینا رستمی
- ۵۶۶..... جرائم اقتصادی در فضای سایبر
دکتر فاطمه قناد
- ۵۷۳..... جرم‌شناسی سایبری
مهرداد رایجیان اصلی

فهرست مطالب □ ۱۱

جرائم سایبری	۵۷۹
دکتر مهنوش ابوذری	
جعل سایبری	۵۹۱
دکتر حسین میرمحمدصادقی	
جنگ سایبری	۵۹۵
دکتر سعید حکیمی‌ها	
حمله و دفاع سایبری	۶۰۲
دکتر حمیدرضا میرزاجانی	
خودکشی مساعدت شده در فضای سایبر	۶۰۸
دکتر علی ایزدی‌ار	
درآمدی بر تروریسم سایبری	۶۱۴
دکتر فاطمه قناد	
دسترسی غیرمجاز به داده‌ها و سامانه‌های رایانه‌ای یا مخابراتی	۶۲۰
دکتر مهدی فضلی	
سایبرفارنسیک	۶۲۸
دکتر زهرا سادات علیزاده طباطبایی	
سرقت سایبری	۶۳۴
دکتر افشین آذری متین	
سیاست جنایی سایبری	۶۴۰
دکتر باقر شاملو	
سیاست‌گذاری جنایی در تروریسم سایبری	۶۵۱
دکتر محمد فرجی	
شنود غیرمجاز سایبری	۶۵۹
دکتر مجید قورچی‌بیگی	
فیشینگ	۶۶۶
دکتر روح الدین کردعلیوند	
قمار سایبری	۶۷۴
دکتر مهدی فضلی	

۱۲ □ دانشنامه رفتار سایبری

- قواعد تحصیل دلیل کیفری در فضای سایبر ۶۸۳
دکتر سید وحید ابوالمعالی الحسینی
- کلاهبرداری سایبری ۶۸۹
دکتر مهدی صبوری پور
- مدیریت ریسک جرائم سایبری ۶۹۴
دکتر امیر پاک‌نهاد
- مزاحمت سایبری ۷۰۳
محمدرضا داودی فرخند
- مسئولیت کیفری و مجازات هوش مصنوعی ۷۱۳
یاسمن خادمی
- ممانعت از دسترسی مجاز به داده‌ها یا سامانه‌ها ۷۲۱
دکتر غلامرضا محمدنسل
- نشر اکاذیب سایبری ۷۲۷
دکتر امید رستمی غازانی
- هرزه‌نگاری کودک و پذیرش اصل صلاحیت جهانی ۷۳۲
دکتر بهروز جوانمرد
- هوش مصنوعی و محیط‌زیست ۷۴۰
اصغر احمدی
- بخش چهارم: واژه‌نامه سایبری (دربردارنده بیش از ۵۰ واژه فنی و تخصصی) ۷۴۷**